

Anmeldelse af H. Rønholt; S. Holgersen; K. F. Jensen & A. M. Nielsen (2003). Video i pædagogisk forskning - krop og udtryk i bevægelse

Holck, Ulla

Published in:
Nordic Journal of Music Therapy

Publication date:
2003

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Holck, U. (2003). Anmeldelse af H. Rønholt; S. Holgersen; K. F. Jensen & A. M. Nielsen (2003). Video i pædagogisk forskning - krop og udtryk i bevægelse. *Nordic Journal of Music Therapy*, 12(1).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Rønholt, Helle, Holgersen, Sven-Erik, Fink-Jensen, Kirsten & Nielsen, Anne Maj (2003):
Video i pædagogisk forskning – krop og udtryk i bevægelse
Institut for Idræt, Københavns Universitet: Forlaget Hovedland (www.hovedland.dk)

291 sider, pris: 298 kr. incl. moms
ISBN: 87 7739 653 7

Anmeldt af Ulla Holck

Video i pædagogisk forskning – krop og udtryk i bevægelse er den anden af to bøger om anvendelsen af video i pædagogiske sammenhænge. Den første bog, *Video i undervisning – observation og analyse*, henvender sig primært til undervisere, mens denne bog retter sig mod forskere, studerende og andre, der ønsker at bruge video som redskab i empiriske undersøgelser med en kvalitativ indfaldsvinkel.

Bogens fire forfattere er fra Danmarks Pædagogiske Universitet og har alle erfaring i såvel undervisning som pædagogisk forskning på ph.d. niveau inden for henholdsvis idræt, musik, pædagogik og psykologi. I forbindelse med deres forskning har forfatterne anvendt video, og målet med bogen er at vise, ”hvordan video kan være et særdeles brugbart redskab, der kan give adgang til nye indsigter, når det anvendes i forbindelse med iagttagelse, beskrivelse og analyse af kropslige udtryk og bevægelse i pædagogiske sammenhænge” (s.11).

I første del af bogen introduceres læseren til relevante metodologiske indfaldsvinkler til kvalitativ forskning (ca.100 sider), og i anden del får man et eksempel fra hver af de fire forfattere på et videobaseret forskningsarbejde inden for de respektive metodologier (knap 200 sider).

Det første kapitel starter med en kort introduktion til forskning med video som redskab, der efterfølges af en gennemgang af centrale retninger i pædagogisk forskning. I de følgende fire kapitler beskrives de kvalitative metodologiske hovedområder, som forfatterne i forskellig grad har været inspireret af. Det drejer sig om Grounded Theory, fænomenologi, hermeneutik, samt interaktions- og diskursanalyse.

Ved hjælp af denne gennemgang giver forfatterne læseren en forståelsesramme til de fire forskningsprojekter, der præsenteres i del to. Gennemgangen er god og velstruktureret, og læseren får en relativ grundig indføring i de nævnte metodologier – i betragtning af det omfattende stof. Samtidig er sproget klart, og bærer præg af at forfatterne underviser universitetsstuderende, og i visse tilfælde også ph.d. studerende. Og uanset video eller ej, kan disse kapitler snildt læses som en selvstændig introduktion til kvalitativ empirisk forskning.

I bogens anden del gør de fire forfattere enkeltvis rede for, hvordan de metodologiske overvejelser har præget deres forskningsarbejde, og hvilke antagelser, der ligger til grund for de respektive valg. Forskningssemnerne ligger naturligvis inden for det pædagogiske emnefelt, men er bestemt ikke uinteressante for musikterapeutisk praksis.

Helle Rønholt fokuserer på hvad hun har kaldt ”didaktiske irritationer”, dvs. situationer, hvor den planlagte undervisning (her idræt) ikke går som læreren har planlagt. I det givne eksempel kommer idrætslæreren uden at ville det til at give de stærke drenge et ekstra skulderklap, mens pigerne

fastholdes i en mere passiv rolle. Her bruges videooptagelserne til at påpege de bagvedliggende ubevidste holdninger bag tilsyneladende neutrale udmeldinger fra lærerens side.

Anne Maj Nielsen har fulgt og videofilmet ni børn gennem tre år i henholdsvis børnehave, børnehaveklasse, fritidsordninger og skole. Hendes analyser viser bl.a., hvordan børnene undervejs kommer ud for meget forskellige og også direkte divergerende holdninger til, hvad de voksne opfatter som 'sund' læring og udtryksformer. En 6-årig pige, som pga generelt utryghed havde svært ved at følge med i børnehaveklassen, fandt i fritidshjemmet et fristed, hvor hun kunne benytte udtryksformer som leg og tegning, som hun var tryk ved. Samtidig blev hendes tegneri aktivt nedtonet af de voksne i børnehaveklassen. Mon ikke de fleste musikterapeuter har oplevet tilsvarende divergerende holdninger til klienters udtryks- og vækstpotentiale?

Sven-Erik Holgersen har undersøgt småbørns deltagelse i musik & bevægelse. Han beskriver som eksempel en 18 måneder gammel dreng, der ikke deltager aktivt i musikundervisningen som de andre børn på holdet, men til gengæld gentager det hele derhjemme sammen med sine søskende. Her sættes spørgsmålstegn ved, om børn nødvendigvis viser deres deltagelse – eller altså, om de nødvendigvis skal give udtryk for deltagelse ved at gøre nogle bestemte ting (lige som de andre børn). En pointe, de fleste musikterapeuter kan tage til sig, navnlig i bestræbelserne på at vise terapiens effekt til omverden.

Kirsten Fink-Jensen har i dobbeltrollen som musiklehrer og forsker undersøgt, hvornår og hvordan deltagelse i musikaktiviteter kan styrke specialklassebørns evne til at opnå kontakt. De pågældende børns vanskeligheder er knyttet til diagnoser som autisme og udviklingsforstyrrelse, og Fink-Jensen giver et eksempel med to drenge, der efter længere tids musikundervisning begynder at dele en melodi, som den ene lærer den anden. Hendes pointe er (i tråd med meget musikterapilitteratur på området), at det er fascination og kommunikation omkring det musikalske udtryk, der skaber kontakten mellem de to drenge. Samtidig forholder Fink-Jensen sig kritisk til den holdning inden for specialundervisningsområdet, der i hendes øjne underbetoner det faglige moment i arbejdet med at udvikle disse børns kontaktevne. Jeg er ikke sikker på, at jeg kan følge Fink-Jensen her, da dansk specialskole praksis inden for f.eks. autismeområdet ofte er endog meget fagorienteret. Men bortset fra denne undren, der sikkert beror på forskellig kontekst, er feltet mellem musikfaglig pædagogik og musikterapi yderst interessant med denne klientgruppe.

Det vil føre for vidt at komme ind på de omfattende og meget grundige metodiske og metodologiske diskussioner, forfatterne fører i forbindelse med disse forskningsprojekter. Men der er ingen tvivl om, at novicen her får en god indføring i, hvordan forskningspraksis kan se ud fra forskellige metodologiske vinkler. Havde en sådan indføring eksisteret, da jeg i sin tid startede min forskning med brug af kvalitativ videoobservation, havde en del tid været sparet.

Intentionen med del to er vellykket, men der er dog visse steder, hvor teksten ville have haft godt af en ekstra redigering/korrektur. Der er således en del gentagelser mellem de to dele i bogen, og omvendt bliver langtfra alt stof fra den første del anvendt i den anden del. Desuden er der eksempler på sproglige uklarheder, samt fagjargon der klinger fælt i ikke-indviedes øre, som når f.eks. pædagoger og lærere bliver kaldt for "voksne barndomsplanlæggere" (s.169). Dette er dog undtagelser fra en generelt set velformet tekst.

Måske skyldes det forfatterens store ambitioner eller begrænset tid, men efter læsning af bogen som helhed, forekommer titel, mål og indhold ikke helt at modsvare hinanden. Snarere end at handle

primært om VIDEO i pædagogisk forskning, synes videoredskabet og de fordele/ulemper, det giver, at komme i en sekundær rolle i forhold til generelle metodologiske overvejelser, der strengt taget er knyttet til alle kvalitative undersøgelser med udgangspunkt i observation/deltagerobservation. Muligvis giver læsning af forløberen *Video i undervisning – observation og analyse* en bedre balance, men i så fald savner jeg referencer til denne tekst.

Der er endvidere et problem ved at opfatte videoobservation som metode, som forfatterne desværre ikke kommenterer. De gør opmærksom på, at video som redskab ved observation af tekniske grunde er en forholdsvis ny foreteelse, der endnu ikke er særlig velbeskrevet i forskningslitteraturen. Men hvornår anvendelsen af video bevæger sig fra en dataindsamlingsmetode (på linie med fotografiet, båndoptagelsen eller andre typiske etnografiske dataindsamlingsmetoder) og til en egentlig forskningsmetode forekommer lidt uklar.

Denne anmelder kunne således have ønsket bogen afrundet med en diskussion om, hvilke specifikke ontologiske og epistemologiske spørgsmål, der er forbundet med VideoObservation frem for anden kvalitativ observationsforskning. Der er ansatser til sådanne diskussioner flere steder i bogen, men ingen samlet diskussion. Dette er ærgerligt, da der ikke er tvivl om forfatterernes erfaring og kapacitet til netop at tage denne diskussion op.

Disse kommentarer til trods finder jeg bogen spændende, illustrativ og velformuleret. Den kan således anbefales til de målgrupper, forfatterne selv angiver: forskere, studerende og andre, der ønsker at bruge video som redskab i empiriske undersøgelser med en kvalitativ indfaldsvinkel.